СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 224. | Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 26. вересня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 224. | Jersey City, N. J., Wednesday, September 26, 1923. | THREE CENTS

ПИНШО ВИБИРАЄТЬСЯ НА ВІДЧИТОВУ ТУРУ

ГАРИСБУРГ, Па., 24. вересня. — Губернатор пенсилвенійського стейту заповів, що вийде незадово на шломісячну подорож, щоби виголосити ряд публичних відчитів в ріжних містах ріжних стейтів про свої пляни полагодження вуглевих питань.

Хоче він говорити про такі справи, як: полагода вуглевого страйку, регуляція (управилюванне) цін на твердий вугіль, запобіжение страйкам на будуче, і тим подібні. Говорити він буде в Філядельфії, Редингу, Питсбургу, Ірі, Вилкс-Барі, Гарисбургу та других містах.

ҐУБЕРНАТОР ЗАКЛИКАЄ НАСЕЛЕННЯ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ЗАКОНОДАВЦІВ

ОКЛАГОМА СИТІ, 24. вересня. — Губернатор стейту Оклагоми видав приказ стейтовому війскови, котре править стейтом на місце цивільної власти від часу заведення виїмкового стану, щоби воно не допускало ніяким способом до зборів стейтової леґіслятури, яку самі її члени скликали для обжалування губернатора за надужитте власти.

Рівночасно губернатор видав відозву до населення, щоби воно допомогло війскови, вживаючи сили безпорадно проти всіх, що йдуть проти стейтового уряду.

Члени леґіслятури мимо сього таки збираються відбути засіданне, покладаючися, як кажуть, на те, що серед стейтової міліції є богато членів Ку-Клакс-Клена, проти котрого ся кампанія губернатора звертається.

З ДРУКАРСЬКОГО СТРАЙКУ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, 25. вересня. — Страйк нюйорських друкарів треває далі, а недільні заходи коло полагодження його довели лишень до заострення відносин межи нюйорським льокалем та центральною юнією.

Щоби зломити опір нюйорської юнії, центральна юнія отворила канцелярію для набирання страйколомів та видала заклик на всю Америку, щоби збирати друкарів до Ню Йорку. Нюйорська юнія пятнує се поступованне як спілку межи центральною юнією та властителями.

Нюйорські газети далі появляються „збірними" виданнями.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ТА ТРЕТА ПАРТІЯ

СТ. ПОЛ, Минесота, 24. вересня. — Самуель Гомперс, голова Американської Федерації Праці, заявив іменем сеї організації, що вона не думає підпирати ніякого руху за третою політичною партією.

Американська Федерація Праці думає й надалі держатися осторонь від партійної політики, та не ставати за ніякою політичною партією.

НЕПОВОДЖЕННЄ ФОРДА

ВАШІНГТОН, 24. вересня. — Американський уряд продав одному підприємству з Алабами фабрику електрики на Масел Шол, котру хотів закупити автомобілевий фабрикант Форд, щоби поставити там величезну електровню для вироблу електрики для цілого ряду довколичних міст та фабрику штучного гною. Уряд продав фабрику за три міліони з верхом.

ЗБИРАЮТЬСЯ ВИДАВАТИ ЮНІЙНУ ЩОДЕННУ ГАЗЕТУ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 24. вересня. — Вествердженська Федерація Праці піддала своїм членам плян видавання щоденної юнійної газети. Офіціяльний орган стейтової Федерації Праці виходить нині якою тижневик.

СВАРЯТЬСЯ ЗА ЧУЖЕ СКОНФІСКОВАНЕ ДОБРО

ВИЛМИНГТОН, Делавер, 24. вересня. — Американський уряд вніс до федерального суду в сьомі місті позов проти підприємства Кемікел Фавнденшен, щоби воно звернуло урядови 4,800 німецьких хемічних патентів, які уряд був сконфіскував під час війни проти Німеччини та продав, як він каже, на час війни, пізваному.

Пізване підприємство стоїть на становищи, що уряд продав йому німецькі патенти на все.

ГОРАЛНІ НА ПОВНІМ ОКЕАНІ?

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 24. вересня. — Федеральні урядники, що переводять в житте прогибіційний закон, кажуть, що в сьому місті появилася вже в безправній розпродажі горівка, вироблювана на повнім океані. Поза 12-милевим обрубом мае там бути кілька кораблів, привязаних постійно котвицями, занятих виключно виробом алькогольних напитків. З Атлентик Сити відплавае до сих горалень-лодяків.

ДОЛЯ ВЕТЕРАНІВ

ЛОВЕЛ, Месечузетс, 24. вересня. — Конгресмен Джан Роджерс віднісся до міністерства війни з проектом оснований цвинтаря для ветеранів великої війни, що вмирають без цента при душі.

ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ ДОРОГОГО ВУГЛЯ

НЮ ЙОРК, 24. вересня. — Жіночий Торговий Комітет почав організувати жінки міста Ню Йорку для кампанії за дешевим вуглем. Організація думає ввійти в порозуміннє з торговцями вугля та не допустити до того, щоби недостача вугля відбилася на цінах.

ПОТРЕБУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ЗБІЖА

ВАШІНГТОН, 24. вересня. — Департамент (міністерство) торговлі дістало телеграми з ріжних европейських міст, що наслідком недописання жнив в північній Европі там зріс попит на американське збіжа.

СМЕРТЬ ВІД ГРИБІВ.

БОЛТИМОР, Меріленд, 24. вересня. — Наслідком їдження отруйних грибів, закуплених в зстовні, погибло тут двоє людий, а девятеро бореться ще зі смертю.

Померли вже: Томас Геґе та Анна Шлинська. Тяжко хорують від грибів Степан Кращ та Дедільська і їх родини.

ЧОМУ НЕ МОЖНА ЛЕТІТИ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

Бизнесовий представник капітана Р. Амундсена, що недавно вибирався летіти до північного бігуна, мав недавно відчит в місті Сіетелі, в якому пояснив, чому виправа капітана скінчилася невдачою.

Після слів прелеґента, Амундзона невдача полягала в тому, що він повірив на слова своїм механікам, які упевняли його, що літаком можна летіти з ладунком газоліни 25 годин, тоді як зі сим ладунком можна летіти всего 18 годин. Амундсен рахував, що долетить до бігуна, до якого треба летіти 2,100 миль, на машині, яка буде мати його яко пасажира та 160 гальонів газоліни, тимчасом літак не міг летіти з сим тягарем.

ЖІНОЧА ПРОГИБІЦІЙНА ОРҐАНІЗАЦІЯ.

В Ню Йорку почався в понеділок конвенція Жіночого Національного Комітету для Виконання Закона, яка поклала собі за ціль поборювати всякі зусилля до обмежування прогибіційного закона. Делеґатки на конвенції кажуть, що вони представляють 10 міліонів зорганізованих жінок, які готові голосувати за кождим кандидатом, який заявиться за прихильника прогибіції.

З ДОЛЯРИ ЗА МІЛІОН ПОЛЬСЬКИХ МАРОК.

БЕРЛІН, 23. вересня. — На тутешній біржі продавали вчера міліон Польських марок по три американські долярі.

ЧУДЕСА ТЕХНІКИ.

У Брюселі в однім з банків заведено телефони таким робом, що всі 10 дирекорів банку можуть вести засідання управи, не виходячи зі своїх кабінетів. В Америці винайшли апарат, т. зв. „меґафон", який дає змогу брати участь на вічах, не покидаючи своєї хати. Цей апарат змінює звук на міліярд разів, так, що голос промовця чути в усіх кінцях міста а навіть, коли треба, у другім місті.

ТАЄМНИЧИЙ ЛІК ПРОТИ ЧАХОТКИ (СУХІТ).

Газети широко розписуються про лік винайдений Шпалінбером проти чахотки. Сам Шпалінбер не є лікарем. Досі держав він в тайні складники винайденого ним лікарства. Він має недалеко Женеви (Швайцарія) добре зложений бактеріольоґічно-теpaтевтичний інститут, в який вложив ціле своє майно. З свого винаходу не має ніяких користей бо, як каже, лікарство ще не викінчене. На думку Шпалінбера бацiль туберкулів витворює ріжні отруї. Проти такої отруї Шпалінбер старався винайти протиотрую. Лічення відбувається при помочи вприскувань ріжних протиотруй одні по других. Це ніщо нового. Це робило вже богато лікарів, почавши від д-ра Коха. Та по запевненням — цікаве тут, що богато лікарів осягнуло знаменитi висліди примінюючи шпалінберський лік, богато ліпші як при пмочи всіх дотеперішних ліків. Вісти ці подають майже виключно англійські лікарі. Найцікавші вісти появилися в фаховій лікарській газеті „Ді Лавреґ". Англійське правительство вислало фаховців до Женеви для розсліду. Звідомлення всіх фаховців висловлюються добре про винахід. Шпалінбер стратив на цей винахід своє майно, то також говорило би, що він чесний чоловік, а не обманець. Більше англійських лікарів розписали збірку для дальшого ведення розпочатих дослідів. Англійське правительство й англійський Червоний Хрест переговорюють із Шпалінбером про фінансування його підприємства.

ЗРІСТ ТЕМПЕРАТУРИ ПО СМЕРТИ.

Незвичайний припадок приключився в однім шпитали в Льондоні. Наслідом спеки помер на сонішний удар у шпиталі оден чоловік. Після його смерти лікар і сконстатували, що температура його (яка, мірена в останне за життя виносила 43.3 степенів) після смерти піднеслася до 47 степенів. На цьому степені оджержалося довший час.

НАЙБІЛЬШЕ МІСТО.

Це Лондон. Згідно з останнього статистикою столиця Англії має 7,480, 201 мешканців. Ніодно американське місто не дійшло ще до цієї цифри.

ЩО ТО Є 50 МІЛІЯРДІВ МАРОК У ЗОЛОТІ?

50 міліярдів марок то пять тисяч міліонів марківок. Колиб їх уложити на рівнику земської кулі, в рівній лінії одна марківка тісно біля одної, то цілий обем землі можна обложити золотівками тай ще стільки останеться, що ще можна виложити іншу лінію від північного бігуна до південного, і знову від північного назад до південного.

Пятьсот міліярдів марок то чотириста тисяч сотнарів десять марківок. Колиб кождому з 800 тисяч людий дати пів сотнара золотівок, і казати кожньому з них машерувати з Берліна з віддалі одного метра від себе, то перший прибув би з ладунком золота до Парижа в тійсамій хвилі, коли останній вийшов би з Берліна. Такий марш тривав би безперервно девять днів і девять ночий. — Урядник, котрий про 8-годинні праці начислив би на кожду мінуту сто золотівок, потребував би 347 літ жити, щоби перечислити таку суму. Таку суму має заплатити Німеччина Франції відшкодування.

КОРОЛЬ СВАТОМ.

Шведський король Ґустав V. одержав листа такого змісту: „Дорогенький, напевно в пятницю о годині 6. Ждатиму до 7-ої на площі Одіна. Щоби лише ти мені не забув прийти! Твоя Естеля". Король счудувався вельми, що то значить, опісля почав так сміятися, що навіть забув про чорну каву, що її принесли йому разом із тим листом. Та треба було розглянути, що той лист означає. Оглянемо коверту — сказав собі король — і дійсне коверта зрадила тайну Естелі. Адреса виглядала так: „П. Кор. Вел. Ґустав V", а під сподом малими буквами дописано: „Свеунев ч. 288". Отже то була взичайна почтова помилка. Щасливий вибранець, гарненько певно і ясноволосої Естелі молодий чоловік Свеунеу ч. 288., то моряк на воєнному кораблі, що називається іменем шведського короля. Король Ґустав чоловіка доброго серця і не хотів, щоби Естеля даремне ждала свого ч. 288. Тому казав при помочі радіо зателеграфувати до команданта панцирника свого імени і дати морякови Свеуну відпустку. Можна собі уявити, яке було счудування „числа 288", коли дізнався що по приказу П. Кор. Величества дістає урлоп, щобо побачився з Естелею на площі Одіна о год. 6 вечером...

—о—

НІМЕЧЧИНА ПОКИДАЄ ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ ПРОТИ ФРАНЦУСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ В РУРЩИНІ

БЕРЛІН, 24. вересня. — Німецький канцлер Штреземан заявив нині, що німецьке правительство рішило покинути пасивну резистенцію (опір при помочі бездільности вчасі праці) в Рурщині.

Постанову воно примінює сейчас і без усяких умов або застережень.

Сю постанову німецького правительства приняли делеґати Ренщини і Рурщини на нараді з правительством.

Перед проголошенням проклямації у справі покинення опору проти французької окупації німецьке правительство відбуде завтра конференцію з представниками всіх складових держав (стейтів) Німеччини. Головно ходить о згоду премієра Баварії, яка, як видно з приподних вияв, не ставиться прихильно до покинення боротьби проти французької окупації в Ренщині і Рурщині.

ДВОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ ЗГИНУЛО У ВОЗДУСІ

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 24. вересня. — В неділю згинуло в Бельгії пять летунів, котрі переганялись у воздусі бальонами за міжнародній рекорд.

Вчасі їх лету у воздусі повстала буря; бальони всі розбились і впали на землю.

Між убитими є двох Американців, ляйтнант Олмстед і ляйтнант Шапто. Їх бальони занялись від удару грому.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВУ НІМЕЦЬКУ РЕНСЬКУ РЕПУБЛИКУ

БЕРЛІН, 24. вересня. — В тутешних поінформованих кругах говорять, що наслідком покинення Німеччиною боротьби в Рурщині і Ренщині сі обі німецькі країни злучаться тепер і створять окрему Ренську републику.

Акцію у сій справі підпирають головно німецькі католики.

Коли Німеччина буде чутись у сій справі безсильною, то вона готова оставити її до вирішення Франції.

КОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН, 24. вересня. — Нині німецькі комуністи уладили тут велику демонстрацію проти правительства Штреземана.

Улицями машерувало співаючи, 3,000 комуністів з червоними прапорами.

Поліція демонстрантів розігнала.

ФРАНЦУЗИ ЗАХОПИЛИ ВЕЛИКИЙ ЗАСІБ НІМЕЦЬКИХ МАРОК

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 24. вересня. — Французька окупаційна влада викрила на почті в Бракел 118 триліонів німецьких паперових марок, вартости пів міліона долярів.

Весь той засіб вона сконфіскувала.

ЛОЙД ДЖОРДЖ БУДЕ В НЮ ЙОРКУ 1. ПАДОЛИСТА

ЛОНДОН, 23. вересня. — Бувший британський премієр по своїй подорожі по Америці буде в Ню Йорку 1. падолиста. Там він виголосить лише одну промову в Метрополітен Опера Гавс дня 2-ого падолиста с. р. Дня 3-ого падолиста відїде домів.

ПРИМУСОВИЙ МИРОВИЙ СУД У СПРАВАХ ТОРГОВЛІ ДЛЯ ЧЛЕНІВ ЛІҐИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 24. вересня. — Збори Ліґи Народів заявили нині, що протокол про примусовий мировий суд у всіх спорах, що виринули би у справі торговельних договорів між державами, готовий до підпису всіми державами, що належать до Ліґи Народів.

СЕЛЯНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ В БОЛГАРІЇ ЗДАВЛЕНА

СОФІЯ, столиця Болгарії, 24. вересня. — Болгарська армія здавила селянське повстаннє.

В боротьбі проти зоруженого селянства вона понесла також значні страти.

ДО ЧОГО БОЛЬШЕВИКИ ВЖИВАЮТЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА?

СОФІЯ, 24. вересня. — Московський большевицький уряд прислав сюди місію Червоного Хреста, яка видавала гроші тутешнім комуністам на приготованне політичного перевороту.

ТУРЕЧЧИНА ЗА УСУНЕННЄМ АМЕРИКАНСЬКИХ ТОРПЕДОВЦІВ З ЦАРГОРОДА

ЦАРГОРОД, столиця Туреччини, 24. вересня. — Турецьке правительство Мустафи Кемала паші постановило домагатись від Злучених Держав, щоби забрали свою фльотилю торпедовців з Царгорода.

СТРАТА ЧЕРЕЗ ПРОГНАННЄ ГРЕКІВ

ЦАРГОРОД, 24. вересня. — Виселення Греків з Малої Азії й европейської Туреччини підкопає торговлю і промисл в Туреччині. Не стане підприємчивих, хитрих і роботящих Греків, а тяжкі і лениві Турки їх не всилі заступити.

НОВЕ ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ

ВЕСТ БРАМВИЧ, Англія, 23. вересня. — Вчера о 9 годині вечером тутешній сеісмограф зазначив землетрясеннє у віддалі 3,400 миль на схід.

Се вказувало би, що землетрясеннє було в Персії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЕЗЕРТИРІ.

Кождий член Українського Народного Союза повинен питати кождого свого знакомого Українця при кождій стрічі:

„А якби ви померли завтра? Що лишилиб ви своїй родині?"

І повинен до сього додати:

„Дозвольте звернути вам увагу, що той, хто не забезпечує своєї рідні перед непевностю свого життя, той не лиш що не є добрим горожанином, той не лишень не може приписувати собі любови власного народа, такий навіть не може назватися добрим батьком своїм дітям, добрим мужом своїй жені.

„Такий чоловік складає на плечі своєї жени та своїх дітий той обовязок, який він повинен взяти на себе. Такий батько й такий муж се немовби воїн, що перед боем втікає з рядів, кажучи: Без мене одного війна відбудеться.

„Такий муж і батько се втікач з поля боротьби. Се найбільше погорди гідна людина. Се дезертир. Се боягуз".

„Най серед української іміграції в Америці не буде втікачів, боягузів, дезертирів. Кождий іміґрант та кожда іміґрантка повинна належати до Українського Народного Союза".

ЗА МІСЯЦЬ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ.

В днях 25-ого і 26-ого жовтня с. р. відбудеться в Филаделфії, Па., другий річний Конґрес Обеднання Українських Орґанізацій в Америці.

До Конґресу вже тільки місяць. Значить, вже пора, аби товариства були вибрали своїх делеґатів. Але безперечно, богато ще не вислало. Ще може не рішились і не скликували в сій справі мітинґу.

З уваги на те ми пригадуємо, що слід з виборами поспішитись.

Українські товариства, а зокрема відділи У. Н. Союза не повинні ставитись до Конґресу байдуже, але повинні подбати, щоб він був як найчисленніїший, а до того, щоби на ньому були заступлені українські кольонії з усіх, навіть найдальших сторін Злучених Держав. Бо тоді Конґрес буде висловом волі українського загалу в Злучених Державах і загал буде повинуватись його постанові та буде підпирати роботу нової екзекутиви.

До участи в Конґресі ніхто нікого не силує. Кожде товариство бере в ньому участь з власної волі і власної спонуки. І власне длятого він повинен бути по змозі як найчисленніїший, бо українські товариства повинні показати, що вони відбувають Конґрес із зрозуміння його ваги і значіння для Українців в Америці і в Европі, а також з патріотизму, бо хотять волею Конґресу приступити до праці для України.

І теперішня хвиля теж кличе до численної участи в Конґресі.

Се що тепер тихо на Україні не значить, що настав час дрімати. Ні. Тепер час праці і горячої. Тишина на Україні се тишина перед бурею. Буря гряде і прийде, а нам треба бути готовими до праці і приготовлятись до діла великого.

Нехай другий Конґрес Обеднання внесе новий дух до народньої праці і дасть загалови напрям для сеї праці, та додасть йому заохоти до неї.

КЛОПІТ ІМІҐРАНТА З ОПІКУНАМИ.

До всіх сімох соток проектів в іміґрантській справі прибуває ще один. Радять скасувати урядове удержанне для Елис Айленд та других іміґрантських стацій та перенести кошти їх удержання на корабельні підприємства, що займаються перевозом іміґрантів.

Пропозиція виглядає на так безглузду, що вона певно не звернулаби на себе ніякої уваги, якби не те, що її подають як плян високих іміґраційних урядників з Вашінґтону.

З огляду на те, що вона вийшла з урядових кругів, вона справді заслугує на близчу увагу хочби вже тому, щоби найти її жерело. Справді, звідки могла зявитися така пропозиція?

Щоби на се відповісти, вистарчить уявити собі, що означає собою пропозиція. В сути своїй вона не каже нічого инчого лишень те, що уряд не хоче журитися цілою справою, та радби передати її на другого. Тепер уже не легко розслідити, звідки взялося таке бажанне покинути цілу справу іміґрації на чужі плечі. Жерелом такого бажання не що инчого, як ті клопоти, які уряд мав з іміґрацією від заведення іміґраційної квоти. Видимо, урядови вже вухами переливаються всякі клопоти так, що він хоче вмити від всеї справи руки та лишити її на чужу совість.

Американські ґазети розписалися широко за сею новою урядовою струсячою політикою, подаючи в її оборону виводи, що буцімто американські податковці своїми грішми оплачують кошти удержання іміґраційних комор. Таке, однак, говоренне опирається на повнім незнанню фактів, бо на ділі іміґраційні комори удержують самі іміґранти власними грішми. Минувшого року, примірoм, іміґранти заплатили півтора міліона долярів поголовного податку, а видатки на іміґраційні комори виносили всего триста тисяч більше, себто як на силу американського податковця дуже малу суму.

З сього видно, що цілий новий проект опирається на нерозумінню основних фактів та на знеохоченню уряду через нарікання на новий іміґраційний закон. Новий проект се Пилатівське вмиванне рук. Можна сподіватися, що американський загал на таку боягузівську політику не піде та не покине іміґрантів на ласку й неласку приватних перевозових підприємств.

ПРОТИ ВІДДАНЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В НЕВОЛЮ ПОЛЬЩІ.

МЕМОРІЯЛ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ ДО ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ СОЮЗА НАЦІЙ (ЛІҐИ НАРОДІВ).

До Високого Союза Націй в Женеві.

Маю честь звернути увагу Високого Союза Націй на положення тих українських земель, які на основі рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 про східні границі Польщі знайшлися під суверенністю Польщі, себто Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляша і Полісся.

I.

Перше всего закладаю перед Високим Союзом Націй торжественний протест проти наведеного рішення Ради Амбасадорів, яке являється нарушенням права самовизначення українського народу названих земель і недодержанням зобовязань Найвисшої Ради Мирової Конференції супроти населення Східної Галичини.

1.

Український характер сих земель ствердила сама Мирова Конференція, яка не признала сих земель Польщі, тільки відложила означення східніх границь Польщі на пізнійше.

Те саме ствердила Найвисша Рада Мирової Конференції в своїм рішенню з 8. грудня 1919 р., яким означила тимчасово східні границі Польщі (т. зв. лінія Керзона). На основі сього рішення названі українські землі — з виїмком приграничних полос — знайшлися на схід від лінії Керзона, отже поза границями Польщі.

Сими рішеннями Мирова Конференція сама признала, що Польща не має ніякої справедливої підстави домагатися сих земель та що їм належиться право самовизначення.

Рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р. яким сі землі віддано під суверенність Польщі, являється нарушенням права самовизначення українського народу сих земель.

2.

З окрема щодо Східної Галичини Найвисша Рада Мирової Конференції в своїм рішенню з 25. червня 1919 р. приняла отсі постанови:

„1) Польське правительство уповажняється окупувати своїми військовими силами Східну Галичину аж по Збруч.

2) Польське правительство буде уповажнене завести цивільну адміністрацію в Східній Галичині, як заключить з головними союзними і принятими до союза державами умову, яка мусить запоручити по змозі автономію сеї території, як також політичну, релігійну й особисту свободу населення.

4) Ся умова буде в останній інстанції спиратися на праві самовизначення населення Східної Галичини щодо його державної приналежности; час сього вирішення буде означений головними союзними і принятими до союза державами або тим органом, який вони до сього уповажнять".

Се рішення передбачає в положенню Східної Галичини такі стадії:

1) військова окупація Польщі,

2) автономія під Польщею на основі договору між головними союзними і принятими до союза державами і Польщею,

3) виконання права самовизначення.

Перші дві стадії: військова окупація Польщі і автономія під Польщею передбачалися наведеним рішенням як **тимчасові.**

Дефінітивне рішення про долю Східної Галичини мало бути віддане в руки населення через виконання право самовизначення.

Рішенням з 25. червня 1919 р. Найвисша Рада взяла на себе зобовязання супроти населення Східної Галичини дати йому змогу виконати право самовизначення.

Рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р., яким Східну Галичину разом з иншими висше названими українськими землями віддано під суверенність Польщі, являється недодержанням наведеного зобовязання Найвисшої Ради.

II.

Украніський нарід творячи власну державу, а саме на українських землях бувшої російської імперії Українську Народню Републику, на українських землях бувшої Австро-Угорщини Західно-Українську Народню Републику, які заявили волю злучитися в одну державу, —ясно висловив свою волю стати вільною і незалежною націею у власній національній державі.

Сю свою волю зазначував український нарід на землях, відданих наведеним рішенням Ради Амбасадорів, при кождій нагоді, коли сього вимагали обставини, протестуючи чи проти актів насильства Польщі, чи проти заходів Польщі перед головними союзними і принятими до союза державами, щоб одержати суверенність над тими землями.

Останній в ряді сих протестів був протест проти наведеного рішення Ради Амбасадорів, заложений українськими послами в польськім соймі і Українською Національною Радою Східної Галичини.

Побіч сих протестів в імени українського населення земель, відданих під суверенність Польщі, треба згадати протест правительства Української Соціялістичної Радянської Републики і протест Українського Товариства Союза Націй, піднесені в імени цілого українського народу в обороні його братів, поневолених Польщею.

Спираючися на сю ясну і невідкличну волю українського народу, маю честь перед Високим Союзом Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляша й Полісся не признає і ніколи не признасть суверенности Польщі над своїми землями, вважає і вважатиме панування Польщі над сими землями насильною окупацією і всіми способами змагатиме до визволення зпід Польщі й осягнення державної незалежности.

Від Союза Націй, який вважає за свою задачу стояти на сторожі мира, залежить, чи український нарід названих земель осягне свою ціль шляхом міжнародньої справедливости, чи шляхом оружної боротьби проти свого гнобителя.

Тому прошу Високий Союз Націй розважити, яким способом може бути направлена кривда, заподіяна українському народови рішенням Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р.

III.

Маючи на увазі облекшення важкого положення українського народу під Польщею, маю честь звернути увагу Високого Союза Націй на те, що український нарід Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляша і Полісся не має правної охорони свого національного істнування.

1.

Рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 р. вважає такою правною охороною:

1) заяву Польщі, що етноґрафічні умови вимагають відносно Східної Галичини самоуправного устрою,

2) договір з 28. червня 1919 між головними союзними і принятими до союза державами і Польщею про охорону національних і релігійних меншостий в Польщі.

Ad 1).

Політика польського правительства в Східній Галичині свідчить, що воно не тільки не думає про надання самоуправного устрою сьому краеви, але навпаки веде в нім зі скріпленою силою ту саму політику насильної польонізації, яку вело перед 14. марта 1923 р.

Коли польське правительство, складаючи заяву про потребу самоуправного устрою для Східної Галичини, мало на увазі ухвалений польським соймом закон про самоуправу для воєводств львівського, тернопільського і станиславівського, то треба ствердити, що сей закон не дає самоуправи Східній Галичині як цілости, тільки ділить її на три воєводства і конструує самоуправу для кождого з них так, щоби, знищивши цілість краю, можна було тим лекше в кождім з трьох воєводств вести політику польонізації.

Зрештою сей закон не дає ніякої автономії і коли польське правительство покликається на нього, то робить собі тільки нельояльну рекляму.

Зокрема треба зазначити, що польське правительство, одержавши суверенність над Східною Галичиною не дало амнестії політичним еміґрантам з Галичини, які як члени Української Національної Ради і її правительства, урядовці, члени армії. Чи на політичнім полі чи з оружям в руках боролися проти польської окупації своєї Батьківщини. Навпаки, польський закон про амнестію з 25. липня 1923 р. нарочно сконструований так, що або зовсім виключає від амнестії названих політичних еміґрантів або ставить їх в понижаюче положення особисто просити амнестії у президента польської републики.

Таким чином Польща не сповнила навіть тих мінімальних зобовязань, які взяла на себе перед одержанням суверенности над Східною Галичиною.

Ad 2)

Згаданий договір з 28. червня 1919 р. між головними союзними і принятими до союза державами й Польщею про охорону національних і релігійних меншостий в Польщі був заключений в часі, коли Мирова Конференція мала на увазі Польщу в етноґрафічних границях з невеликим національними і віроісповідними меншостями серед польського населення.

Не входить в задачу сеї записки виказувати, на скільки недостаточною являється охорона, яку дають національним і релігійним меншостям договори, заключені в сій справі головними союзними і принятими до союза державами з Польщею й иншими державами. В сій справі вистане вказати на дебати на загальних зборах Міжнародньої Унії Товариств Союза Націй.

За те з натиском треба піднести, що згаданий договір з 28. червня 1919 р., який передбачував у Польщі тільки невеликі національні і віроісповідні меншости серед польського населення, не може дати охорони національному життю українських земель, відданих під суверенність Польщі, які своїм простором і населенням перевисшають цілий ряд европейських держав.

Таким чином згаданий договір не давав би українському населенню належної охорони навіть тоді, коли-б Польща його совісно виповняла.

Коли-ж візьмемо під увагу, що польське правительство в своїй політиці на українських землях зовсім не держиться постанов згаданого договору на скільки вони корисні для українського населення, а покликається на нього тільки тоді, коли думає, що може ним умотивувати неґативне становище до українських домагань, то треба ствердити, що згаданий договір не дає українському населенню ніякої охорони.

2.

Для характеристики положення українського народу під Польщею позволю собі навести отсі дані:

I. Український нарід не користується рівними цивільними і політичними правами.

Український нарід не брав участи в найважнійшім акті будови польської держави: в ухвалюванню польської конституції, яку ухвалив польський сойм, зложений тільки з польських послів, в часі, коли Польща ще не мала східних границь, признаних головними союзними і принятими до союза державами, й опісля накинув названим українським землям.

Зокрема український нарід Східної Галичини доси не має в польськім соймі свого заступництва, бо в останніх виборах до польського сойму він не брав участи, маючи на увазі, що Східна Галичина тоді знаходилася під суверенністю головних союзних і принятих до союза держав, а не під суверенність Польщі.

В польськім соймі польська більшість при всіх парляментарних актах, як вибір президії сойму й сенату, вибір президії комісій і т. п. демонстративно зазначує, що посли непольських народностий не сміють мати бівних прав з послами польської народности.

Українські громади є позбавлені самоуправи, яку мають громади польські, й управляються правительственними комісарями.

Непринимання громадян української народности до публичної служби, зокрема на полі шкільництва, можна зілюструвати масою фактів.

Ухвалений соймом в червні 1923 р. закон про numerus clausus для не-польських студентів у високих школах являється ярким нарушенням прінципу рівности перед правом на полі шкільництва.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СПРАВА МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

(Звідомлення, які у львівськом „Ділі" з 9. с. м. були сконфісковані).

ЗАРЯДЖЕННЄ МИТРОПОЛИЧОЇ КОНСИСТОРІЇ У ЛЬВОВІ.

Ч. 7125/235/РД.

До Всечесного Духовенства!

Наш Владика засланий, без суду і закиду злочину, тільки на підставі часописних, нескontрольованих інвектив і таких тяжко обидливих слів, як „підпаляч", „ґершт-большевик", „бунтівник", „ренеґат" і т. д.

Вершком тих словних обид є найтяжча з них — засланнє. Властиву причину цього кроку правительства ми Українці знаємо. Ми-ж знаємо про любов Митрополита Андрія до свого народу і духовенства, ту глибоко релігійну любов до свого стада і ми чуємо, як дуже по синівськи ми любимо нашого Владику.

Духовенство не має способу, щоби свого Владику вивести силою на волю. Але є одна зброя в наших руках, найсильнійша зі сильних, яка свого часу вивела була св. Петра з вязниці, а се горяча молитва — „о плененнім".

Тому заряджую, щоби Всечесне Духовенство що неділі і свята аж до повороту Владики на свій престол долучувало до Служби Божої молитву „О плененнім", а по Службі Божій суплікацію.

Від гр.-кат. Митр. Ординаріяту.

У Львові, дня 30. серпня, 1923.

Ал. Бачинський, ґенер. Вікар.

СТАН ЗДОРОВЛЯ О. МИТРОПОЛИТА.

Останніми часами в стані здоровля Митрополита наступило значне погіршеннє. Горячка доходила до 39.7. Покликаний зі Львова другий раз др. Панчишин відвідав тяжко хорого Митрополита. Др. Панчишин увійшов в порозуміннє з місцевим лікарем і віддав йому в опіку Достойного Пацієнта. При відїзді др. Панчишин сконстатував деяке поліпшеннє. Температура обнижена. Недужим опікується тепер брат, о. ігумен Климентій Шептицький.

СПІВЧУТТЄ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛ. РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

В імени Української Парляментарної Репрезентації в польському соймі пос. С. Підгірський вислав до Митрополита отсю телеґраму:

„В імени Української Парляментарної Репрезентації складаю Вам, Владико, мученому і гнаному ворогами українського народу — глибокий поклін і вияву найщирійшого співчуття. Наруга, якої допустилися над Вами, глибоко обурила український народ і нас усіх вибранців його. Віримо, що сили Вас не покинуть і в теперішній неволі, як не покинули в неволі московській. — С. Підгірський.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ У МІН. ВІТОСА І КЕРНІКА.

У міністрів Вітоса і Керніка явились іменем Української Парляментарної Репрезентації п. С. Підгірський і Б. Козубський, які зложили отсю заяву:

„Президія Української Парляментарної Репрезентації глибоко обурена незаконним цинічним арештом, доконаним з наказу центральної польської влади на особі українського Митрополита Андрія Шептицького.

Репрезентація кваліфікує цей варварський акт арешту хорого Митрополита, як вияву одного з найдикших проявів гноблення українського народу. Терновий вінець, надітий на голову Мученика за волю й права українського народу, Митрополита Шептицького, північним деспотом — російським самодержцем, знов закрівавився на посивілій голові Страдника-Митрополита, сим разом на неї надітий брутальною рукою чорнореакційного шовіністичного польського уряду.

Протестуючи перед усім культурним світом проти безправного вчинку польської влади, Репрезентація вимагає негайного звільнення увязненого Митрополита і негайного дозволу на приїзд його до рідного краю, до Львова.

Разом з тим Репрезентація протестує проти тих провокаційних „вияснень" причин арешту і недопущення до Львова Митрополита, яких допустились міністри Ґломбінський і Кернік у своїх інтервю, поміщених у пресі. В цих інтервю Репрезентація добачує скриту аґітацію і заклик польської львівської юрби до активного виступу проти особи українського Митрополита. Протестуючи проти цих провокацій польських міністрів, Репрезентація закликає українську людність до спокою та до достойної зустрічі славного борця за волю українського народу — Митрополита Андрія Шептицького."

Остап Вільшина.

ШУМІЛА ЛИПА.

Шуміла липа, співала липа на край дороги:
Воював стрілець, де шумить Стрипа — і впав з знемоги...

Воював за край молодий стрілець, за край, за волю;
Й там собі здобув лавровий вінець в кровавім полю...

І хоч в неріанім він бою згинув й ляг у могилу, —
То на поталу свій край не кинув й оддав всю силу...

Й тому про него все му співати, все му шуміти,
Щоб за Вкраїну так умирати кождий вчив діти...

Генрик Збержховскі.

НЕДОКІНЧЕНА КАЗКА

Знаю я, знаю...
Чого бажає дитина.
Хоче послухати казки
Моя лебідка єдина.
Я знаю богато казок.
Котру, котру вам розказати?
Чи про Івасика сирітку,
Чи про князівну зачинати?
Чи може про царя Гороха
Що ані троха
Він не боявся змій?
Чи може ту, про рибака,
Що скарб зловив раз дорогий?
Ні, ні не ту!
Скаже про качку золоту:

— — — — — — — — —

В далекому царстві, в далекому господарстві
Перед роками,
Перед віками
Жила собі
Була собі
Зося сирітка мала.
Збирала в лісі грибки,
Черешні, ягідки.
Але в зимі
Важко їй жити самій.
І холодно
І голодно
І вовки до хати заглядали
Та зловіщо вили, викрикали.
Раз як та сирітка
Не мала хліба ні крихітки
Сіла вона над рікою
Над водою
І почала плакати ридати
І на долю нарікати.
Аж тут — гляди!
З глибин води
Випливає качка дивна
Золота ціла, чарівна.
І так говорить до сирітки:
— „Не плач дитинко
Іди скоренько
До своєї хати
Там щастє долю будеш мати."
Біжить сирітка до дому
І очам своїм не вірить,
Бо скарбів не счислить своїх, не змірить.
На столі книші з рогами
Хліб і сало з пирогами.
Груші, яблока, сливки,
Та червоні ягідки.
Качко! Дякую тобі,
Бо конець моїй журбі.
Вистарчило хліба на три дні
А по тім знов голод, злидні.
Отже сирітка маленька
Біжить над річку скоренько
І починає плакати, ридати
І словами нарікати.
І чекає сиротина
Та минула і година
А вже качка не явилась
Хоч сирітка як дивилась.
А за хвильку та сирітка
Кликати почала грімко:
— Вийди, виплинь срібна качко
Плаче твоє сиротятко!

. . . .

Тут дитина вже заснула
Казку і мене забула...
Спи дитино, спи гарненько,
Завтра встанеш ти раненько
І попросиш другу ласку:
— Татку! Докінчіть вже казку!

Перекл. Ол. Б.

ЛИСТИ З ПІДКАРПАТТЯ.

III.

Питання правопису на Підкарпатті, на мою думку, є кардинальним: поки його не буде вирішено і то в однім напрямі — приняття спільної тепер для всіх українських земель фонетики, доти говорити серіозно про поширенне освіти — річ зайва; се все одно, що починати рубку лісу тупими сокирами та беззубими пилами. Не кажу вже про муки й сльози нещасної шкільної молоді, якій приміром, хотять втовкти в голову, що **о** не завше **о**, а часом і **і**, або що **ѣ** не завше **є**, а иноді й **ї** і т. д.: молодь так і зі школи виходить, не збагнувши сієї правописної мудрації, тому за рік, два або зовсім забуває читати, або читає так, що хоч уха затикай. Що можна вимагати від селянської чи робітницької молоді, коли вчена інтелігенція не всилі зорієнтуватися в заплутаній ортографії своїй і пише та друкує написане по натхненню: що ні газета, що ні книжка, а часом — що ні стаття в одній якійсь ґазеті, то й одмінний правопис.

На моє здивовання такою ненормальністю, мені відповідали трохи не окликом „цссс", позиранням на всі боки, чи не підслухує хто, і прикладаннем пальця до уст; а коли я забалакав про доцільність приняття загально-українського правопису, то навів такий переляк на слухачів, ніби зробив замах на цілість республіки. В чім річ? Аж виходить, є тут річі й поняття, про котрі заборонено (ким? — невідомо: очевидно автохтонною своєрідною мудростю) говорити: гетьман, булава, жупан (не жупан), Україна, взагалі про те, що нагадує Велику або Галицьку Україну. Звичайно, не обійшлося тут без впливу кацапофільської й справжньої московської наволочи, що нужею обсіла нещасну країну й підтримується в своїх змаганнях деякими прицюцюватими москвофільствуючими Чехами. Але всеж найцікавіща в усій сій історії позиція самих „руських" інтеліґентів: замісць того, щоб сміливо, отверто й щиро повести кампанію і устно і в пресі за конечну потребу приняття загально-українського правопису і тим відразу зіпхнути справу поширення народньої освіти з мертвого пункту та уможливити народові користання з великої рідної скарбниці багатого вже всеукраїнського красного й утілітарного писменства; уможливити доступ у школи прекрасних підручників українських, — замісць того, тутешня інтеліґенція обережненько, озираючись на москвофілів, Мадяр та москвофільствуючих Чехів, сперечається в своїх „новинках" про те, чи писати, замісць **і**, **о з дашком**, чи без нього, чи вживати **ъ** і надалі, чи вже час його відкинути. А тутешні вчені автохтонного і неавтохтонного походження (о. Волошин, Панькевич, Бирчак, Пажижек, Григашій) пишуть свої підручники так, щоб і Богові догодити, й чорта не гнівити. А діти по школах кулаками сльози втирають над тими „політично" скомпонованими підручниками, а простий народ і зовсім нічого не втне.

І мимохіть згадується царська Росія з її скаженим режимом, коли українське питання розвязувалося там по принципу: „не било, нет і бить не может". Як тільки року Божого 1905 крізь темні хмари реакції блиснув малесенький промінчик розумної волі, нечисленна українська інтелігенція в туж мить викинула на смітник усі оті **ъ**, **ы** то що і почала писати й друкувати українською фонетикою, що вже давно вживалася братами-Галичанами за Збручем. Се в часи грізного царизму!

Підкарпатські автохтони, після мадярської неволі, мають вільнолюбний демократичний режим чесько-словацької республики, якій залежить на всіх отих правописах і мовах остільки, оскільки з того є користь для населення, для піднятня його культурно.

Знаю, що мені можуть зауважити на се: е, не говоріть, мовляв! Чехам, яких інформують неправдиво їхні симпатики, Москалі, зовсім не все одно, яким правописом вчити-меться дітей по школах! Перейти, мовляв, на мову й правопис суто-українські — се значить заманіфестувати свій потяг до Галичини, а потім і до України, а вони-ж напевне заінтересовані в сучаснім стані, отже всякий натяк на його порушення не може мати місця. Але говорити так — треба бути цілковитими анальфабетами в політиці і не орієнтуватись в сучаснім міжнароднім стані: Гадати, що Чехи можуть запідозріти когось із підкарпатських Русинів у симпатіях до Поляків, під якими стогне Галичина, Холмщина, Волинь, — більше ніж наївно. Гадати, що Чехи провадять політику по засаді „розділюй і володій", підтримують дезорганізованість у масах підкарпатського населення, щоб поволі зчехізувати його, використавши безладні суперечки, — не має жадних підстав; коли в підкарпатській політиці Чехів є щось ущіпливе для національної свідомости „руської" інтеліґенції, то се можна пояснити тільки тим, що вони розуміють, з ким мають діло, розуміють її специфічну вагу, а в таких випадках без неґацій не обходиться. При перших ознаках доброї зорганізованости, упертости в досягненню своїх національних цілей все се зникне, і кожний мирно й спокійно працювати-ме поплїч для добробуту мас.

Зрештою, вертаючись хочаб до тогосамого правопису й мови, спитаю: ким і де в чесько-словацькій републиці заборонялося, скажемо, обмірковувати устно і в пресі сі питання? Ніде й нікім. „Руська"-ж інтеліґенція навіть сього не робить, а задовольняється гідними жалю натяками, паліятивами, півзасобами. Злякав, кажуть, міх, та й торби страшно. Інтеліґентний Русин досі бачить перед собою стару мару з мадярською тварю.

„Подкарпатскіе Русини оставили глибокій сон", але — Боже! — як ліниво підводяться вони зі свого багатовікового ліжка, мнуться, позіхають, чухаються. А народ — чекає й не дочекається, поки нарешті той сонний одур зовсім розвіється і проводирі стануть до праці. Де вже тут говорити про такі важливі реформи, як правопис, або єдина літературна мова! Напівсонний багато не створить, не зорганізує, не поширить культури, не скермує, куди слід.

А підкарпатська інтеліґенція саме в такім стані і є. Що не тільки ми так думаємо, свідчить, напр., останнє число чеського офіціозу „Русинъ" (ч. 162. 8. IX. 923). В статті-передовиці „Про сельську інтеліґенцію" чорним по білому надруковано такі спостереження (правопис виправляю):

„Село невдоволене своєю інтеліґенцією. Одчувається се у розмовах із селянами. Скаргою на сельську інтеліґенцію зачинається і кінчиться кождий селянський лист. Невдоволена головно молода ґенерація, отже елемент найбільше рухливий і найбільше охочий йдо праці. Він потрібує поради і проводу. І рідко-де стрінете священика чи вчителя, що ішов би на зустріч бажанню села в тім напрямі."

І далі:

„Коли на селах всежтаки відновляються читальні, ідуть аматорські вистави і т. д., — так се по більшій части заслуга інтеліґентних селян. Робиться се все примітивно, самі орґанізатори відчувають недостачі і дуже вдячні за кожду поміч і пораду. Одначе рідко де у котрім селі находять сю поміч і пораду у свого вчителя чи священика..."

І ще:

„Народних робітників маємо мало, хоча таке вдячне поле до праці, хоча в кождому селі можна найти сильну опору в цілім ряді молодих рухливих людей, яких світогляд підчас війни поширився, які знають ціну науки, знають вартість орґанізації."

Далі подається навіть коротенька схема творення орґанізацій і праці в них.

Отже бачимо, що село, народ аж горить до освіти, до культури, а інтелієгнція тільки-що прокинулась і, замісць того, щоб щиро, отверто, а головне сміливо стати до роботи, замісць того, щоб виразно й недвозначно заявляти про національні потреби й вимагати їх задоволення, коли те залежить від урядів републики, і вперто працювати, коли щось залежить від самих себе, — вона досі політикує, хитрує, оглядається на всяких істнуючих і вифантазованих ворогів українського народу і того, що треба робити, не робить, а коли й пробує робити, то так, щоб ніхто не знав, навіть той, для кого се робиться. Найяскравійший приклад такої культурно-просвітної діяльности подає ужгородська „Просвіта". Але про се в дальших листах.

Турист.

Нова книжка.

ЖИДИ І НАРОДНЄ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

Написав **Михайло Тимофіїв.**

Книжка обіймає 66 сторіч 8-ки, видана у Відні, накладом видавництва Йоганбор. Ціна 40 центів, з пересилкою 45 центів

Можна дістати в книгарні „Свободи".

Сильвестер Калинець.

ЛЕВ І ЧОЛОВІК
(Байка).

В холодочку лев лежить,
Тай собі дрімає,
Аж тут з ліса збитий вовк
Ледви шкандибає.
— А що тобі вовче мій?
Лев його питає:
— Чоловік мене побив!
Вовк відповідає.
— Чоловік тебе побив?
Заричав лев зі злости,
— Дай мені-но тут його,
Лишуться лиш кости!
Щож таке той чоловік?
Я його не бачив?
— Непоказний він і є,
Каже вовк і плаче.
— Но, а як тебе він бив?
— Плюнув лиш, що сили,
А так сильно аж свічки
В очах засвітились!
— То так сильний чоловік?
Хотів би пізнати,
І охоту мав би з ним
Дуель розпочати!
Так розлючений лежить
І про се думає,
Аж тут бачить, в гаю хтось
Дерево рубає.
І схопився лев як свій
З леговиска свого;
— Хто ти є? — питає лев
Приступив до нього,
— Я є боднар! — каже хлоп,
Що се означає?
— Ото майстер, що царям
Трони виробляє!
— Ага трони, знаю вже,
Слухай но Семене;
Може би ти трон зробив
Також і для мене?
— А чомуж би не зробив,
Зроблю як бажаєш,
І до вечера як стій
Трон готовий маєш!
Взявся боднар до діла,
Дубчаки рубає,
Замість трону то для льва
Клітку замешляє.
І недовго бавивсь він
За одну годину,
Скінчив клітку й запросив
Льва у середину.
Лев побачив гарний трон,
Увійшов гордливо,
Боднар тішучись замкнув
За ним двері живо.
Лев у троні протягнувсь,
Хоче виходити,
До дверей йде, а дверей,
Ніяк відчинити.
Заревів зі злости лев,
Та до кратів пнеться,
А хлоп руки заложив
І зі льва сміється.
А нарешті баче лев,
Що біда і горе,
Що не вийде з клітки сей
Що пропав як в море.
— А так, знаю я тепер,
Лев до хлопа каже:
То ти звешся чоловік?
— Так, щобись знав враже!
І для тебе се нехай,
Буде для науки,
Що нічим є сила, без —
Способу і штуки!

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ

ТРЕТИЙ ТОМ.

(68)

Ушанування свитини.

Це дивний випадок, що коли Іван сказав собі: „Як довго ще тревати-ме цей жарт?" — в той же самий час запитав також князь Вольдемар на біржі сяючого тріюмфом Каульмана: „Що ви гадаєте, як довго ще тревати-ме ця комедія?"

„Бракує ще третій акт!" відповів банкір.

„Так, третя вплата рат. Тоді я вас висаджу в повітря."

„Я буду також там!"

Контрміна не могла вгадати наміри Каульмана. Що він щось готує, то було певно. Що саме, цього не знав ніхто окрім абата Самуеля та князя Теобальда.

Цим третім актом була желізниця долини Бонди.

Тяжке завдання! Державні мудреці гніваються на Угорщину і в своїм гніві не хочуть давати жадних желізничих концесій; вони не дозволяють навіть шутрувати шляхів, най країна буде дикою як частина Азії.

А чиж не мають вони досить ґрунту для гніву? Їх улюблена державна ідея розбивається об упертість цього непокірного роду.

Всі, що носять в Угорщині сукно, демонструють проти неї. Всі урядники, середній стан, інтеліґенція краю, всі вони зложили одноголосно своє урядовання, а не згодились помагати здійснювати химеру віденських державних мудреців. Добре! Для цього наняли иньшу ґрупу; коли стіл накритий, гостей не бракує. Ця нанята зграя урядовців загортала удержання, складала урядову присягу, напихала собі повні кешені, але не робила нічогісенько для державної ідеї.

Між усунутими і новонабраними урядовцями була лише та ріжниця, що перші заявляли отверто, що вони не хочуть нічого робити, а другі удавали, що вони стараються щось зробити, але це неможливо; вони сунули, але річ не рушилася з місця.

Отже від одягненої в сукно середньої кляси не видобути того, що хочуть державні мудреці.

В иньших випадках служила противагою принаймні кляса одягнена в шовк і оксамит, пишний орнат і реверенда, маґнати і духовенство. Тепер тримаються і ці осторонь.

Примас ремонструє, епископи репрезентують, ґрафи, бувші наджупани перебувають в Пешті і мабуть конспирують.

Звернемося до свити.

Свита, як відомо, є найгрубшим ґатунком сукна, яке носять лише найбіднійші кляси населення.

Ця свита була в той час в цісарській резиденції дуже улюблена.

Не те, щоб дамам провадячим моду впало на думку замовляти собі сукні з свитини, але тому, що люде в свитках заняли в законодавчих тілах монархії цілу лавку. Їх післала Галичина.

Ну? І щож з того? Маєте ви щось проти того? Демократи ми, чи ні?

О, прашу дуже. Розуміється ми демократи. Я не говорю ані слова проти цього; я хотів лише сказати, що це була ґеніяльна думка привести свиту в законодавчі тіла. Носії цеї думки без сумніву совісні, порядні люде. Коли керуючий ними біскуп позіхає, вони позіхають також, коли він встає, встають і вони, коли він чухає собі голову, вони чухаються також — і це доводить твердість засад. Хоч вони і не розуміють мови, в якій провадяться наради, але з цим получена та неоцінна вигода, що вони не виголошують довгих промов і не порушують дебатів міжокликами. Хоч вони не принесли з собою глибокого знання законодавства, конституційних питань, справ реформ і буджету, але якраз ця райська простота заслуговує найбільшого довіря; бо ніхто не може мати проти них підозріння, що вони голосують з правительством, бо хочуть дістати посади.

Ми повторюємо, впровадження свитки в коло законодавців є почесним для винаходця цього.

Але і в Угорщині є богато одягнених в свиту. І понад сотку місць готові для них в законодавчій палаті перед Шоттентором.

Бракує лише посередника для цього. Духовенства.

Бо ці угорські священики такі варвари, такі неосвічені, що їм милійше триматися старих традицій Ракочія ніж приймати здобутки цивілізації нового часу.

Навіть така маленька, незначна людина, як священик Магок відіслав назад обіжник міністра, який він мав виголосити з катедри перед народом, зазначивши, що він не сільський нічний сторож. Коли хочуть щось оголосити, то на це є ринок, підсудля і барабан, най вони зарядять вибарабанити; але в його церкві обіжники не будуть читатися!

Треба зломити і це уперте духовенство.

— — — — — — — — —

„Тепер пора для чину!" промовив Фелікс Каульман до абата Самуеля.

„Тепер пора починати!" промовив абат Самуель до самого себе.

Примас був у Відні. Примас не одержав жадної авдієнції. Примас потрапив в неласку. Семигородський біскуп був позбавлений свого церковного уряду. На угорське духовенство вигострено меч, і до нитки, на якій висить цей дамоклевий меч, наближаються вже ножиці, які мають її розтяти.

Бондаварська желізниця се „степень до Парнасу".

Коли пощастить видобути її, то дім Каульмана стане поруч з Перейрами і Штрусберґами.

А тоді можна перевести і папську позичку на угорські церковні дібра.

Все одним ударом!

Становище в світі, владу в краю, вплив в цісарстві, успіх на грошевім ринку і тріюмф в пануванню церкви.

Абат Самуель почав свою далекосяглу ролю.

Першим завданням було впровадити також і з Угорщини свитину в законодатні тіла монархії, і за це одержати бондаварську желізницю, титул біскупа і місце в палаті панів.

Всі ці три річи лежали у нього на долоні.

Найбільші люде були лише шаховими фіґурами, які він міг порушувати до вподоби: державний муж, біржовий князь і гарна дама!

— — — — — — — — —

Одної суботи Івана відвідав пан Роне. Пан Роне коротко зясував мету свого приходу. Мешканці багатьох сел долини Бонди мають бажання звернутися до віденського правительства і до Державної Ради з проханням о поліпшення шляхів в їх околиці. Ця справа має значіння для Івана також і як і для иньших, тому най він дозволить своїм робітникам взяти участь в народнім вічу, яке має відбутися завтра.

Іван рішучо відмовився дати цей дозвіл.

„Ми живемо під виімковими законами. Вони забороняють політичні збори. Це народнє віче буде мати політичний відтінок, а я додержую урядову заборону."

Але не зважаючи на це наступного дня віче всеж відбулося, і абат Самуель виголосив палку промову. Вже його постать імпонувала, його виклад був зрозумілий і пориваючий. Річ була так безсумнівно загально користна, що ніхто не міг перечити. І щоб не було найменьшого причинку до відворотної популярности, слово „Державна Рада" в промові ніде не згадувалось.

Одноголосно було постановлено, що нарід вибере депутацію з дванадцяти членів, яка має їхати до Відня і заявити там про бажання народу.

Абат Самуель назвав дванадцять, яких треба було вибирати і стоячі навкруги ревіли своє „Еліен!" кождому названому.

Завдяки ласці бондаварського акційного товариства кождий вибраний член депутації дістав їжу протягом цілої подорожи, окрім того нову свитку, бриль і пару чобіт.

На дванадцять нових свиток легко знайти дванадцять підприємців, які візьмуть їх на себе.

Але це була нелегка робота! Бо власники свиток недовірливі. Вони не люблять їсти вишні з великими панами. Вони боять ся, що за подарунок їм доведеться дорого платити. Колиб це пропоновання зробив чоловік в суконнім сурдуті, він стрінув би великий опір; але це був священик, визначний свяреник. За цим можна вже іти слідком. Відносно цього не треба побоюватися, що він попровадить депутацію до місця, де треба перебрати якийсь тягар і колись почути, що мусиш покинути хату і ґрунт; чому? бо тоді-то і тоді-то були у Відні дванадцятеро чоловіків і запродали там земні і небесні права цілого населення чорту чи Бог зна кому. Свяреник не поведе їх на слизьке.

Але не зважаючи на це всім дванадцятьом власникам нових свиток всеж клали на серце, щоб вони як один чоловік заперечували, що вони вміють писати; вони не повинні щось підписувати; а особливо коли там будуть старатися довідатися скільки поля і синів має кождий, то вони мусять стерегтися давати просту відповідь.

До депутації був розуміється вибраний також і Петро Шафран. Він був особливо потрібний у Відні.

Зараз же наступного дня депутація вибралась в дорогу під проводом пана абата.

(Далі буде).

ПОДЯКА ЗА ЖЕРТВУ НА РІДНУ ШКОЛУ

До Ч. спр. 2685.

У Львові, 18. серпня, 1923.

До Хвальної Ліги Укр. Амер. Горожан, на руки Вп. П. С. Дембіцкого в Ню Йорку, Н. Й.

Ми одержали через **Обєднанне Українських Організацій в Америці"** у Филаделфії, Па., ласкаву жертву на „Рідну Школу" 385.42 (триставісімдесять пять дол. 42 ц.) за що складаємо Вам і всім Вп. Жертводавцям щиру подяку та просимо о память на будуче.

„Рідна Школа" мусить не лише удержати істнуючі свої приватні школи, але й позакладати та побудувати нові, що коштувати-ме великі міліярди. А треба памятати, що нам знищено досі поверх 1,300 шкіл і в протягу 3 до 5 літ має повстати на українських землях під Польщею нових 10,000 польських шкіл.

Для ратовання наших дітий мусить зеднатися весь український народ, деб він не жив. Бо коли стратимо молоде наше покоління, то і самі перестанемо істнувати як нація.

Тому в кождий час і при всякій нагоді просимо памятати, що лише постійними жертвами на „Рідну Школу" дамо їй змогу не тільки охоронити наше грядуще поколінне від національної заглади, але й виховаємо його на сміливих і непохитних борців за наші найвищі ідеали.

Бажаючи усім нашим Землякам усього найкращого, остаємо з правдивою пошаною

ГОЛ. УПРАВА УКР. ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА:

М. Галущинський, голова.

Іван Герасимович, член Президії.

ДЕЩО ПРО ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ

Земля — образ непохитности, неповорушности. Противно море. Буря кидає його фалями. Вони піднімаються високо дуже високо, затоплюють кораблі в глибинах. Навіть при найменшому вітрі знімаються хвилі. Вічний рух. Тому ціхою моря неструджена діяльність, цехою землі неповорушний спокій. Тому страшнійше враження мусить викликати це, коли земля несподівано починає трястися, колихати.

Дріжить земля під ногами людей, хитаються доми й з лоскотом западаються крівлі, кров стинається в жилах людини. Чоловік тратить свідомість — лише одна думка оволодіє його, — втікати кудись далеко!

При сильному землетрясенню, тектонічному, яке тепер навістило Японію, земля часом ворушиться наче море.

Подібно як тепер було в Японії, навістило було не менше грізне трясення столицю Португалії, Лісабону, вранці 1. падолиста 1755-го року.

Земля на кілька метрів то підносилася то опадала. Доми тріскали й розсипалися одні на других із страшним гуком. Сонце затьмарилося. Ніхто не знав, що діється кругом нього. Думали судний день настав. Після яких вісім хвиль притихло. Люде тікали непригодіті з постелі на велику площу, гнали одні по других, по звалищах. За яких три години збіглося около чотири тисячі людей. Всі смертельно перелякані. Між ними ранені. Крик, плач!

Знову задріжала земля. Нове знищення. Тривало майже так довго як попереднє. Потім з годину спокій. Тепер збігалися люде від побережжа. Филі ідуть за нами! Хто не втече, втопиться! Вулиці завалені звалищами домів. Всетаки хто міг, ратувався через каміння, сволоки, стовпи і трупи. Якої чверть години треба було перебиватися такою дорогою. Вкінці найшлися на отвертому місці.

Отверте поле здавалося ім — на смерть переляканим — наче раєм. Хоч то був падолист. Ніч, а вони майже нагі на дощи і холоді. А всетаки дякували Богу. Їх же не похолонула земля, не спалив огонь!

Пожежа знялась кілька годин після першого потрясення. Тоді не було ще в землі газових рур, що-як тепер у Токіо й Йокогамі потріскали й спричинили страшну пожежу. Та доволі було горіючих свічок, в печах, чого не знищило землетрясення, знищив огонь. Так пропала богата, цвітуча Лісабона. 30 тисяч людей (десята часть усього населення столиці) згинуло тоді. Оставші при життю терпіли голод і нужду.

300 кораблів у пристані відірвалися з якорів. Богато з них потонуло. Голяндський корабель, що важив близько 20 тисяч сотнарів, кинуло з пристані у середину міста. Корабель упав неушкоджений на сушу і він лежав там аж нові страшні филі забрали його назад у пристань.

Наслідки цього землетрясення сягали на 100.000 квадратних миль, отже обнімали третину европейського континенту.

В Калябрії підчас землетрясення кидало хатами в гору наче бальонами. В Ріобамба шаліло 1797. таке землетрясення, що трупів мешканців кидало через ріку на горбок високий кількасот стіп. Підчас землетрясення в Еквадорі, 1868 року, протягом пятнацять хвиль згинуло 40 тисяч люда. 200 тисяч люда згинуло підчас землетрясення в Калябрії 1783 і Месині 1908. Перед 40 літами остров Іскія навістило так страшно: з 6612 домів остало лише 722. При цьому згинуло около 3.000 люда

Страшні були наслідки землетрясення що рік тому шаліло також на Іскії В малому селі Казамічоля в 1881. році 4. марта пополудни за одним, нечайним потрясенням, послідувало страшне знищення. Доми, з плоскими дахами, в одну секунду попадали й засипали, хто лише був тоді в середині. Колиб нещастє це приключилося було нічю, всі мешканці села погинулиб були. Жертвою цього нечайного короткотриваючого стрясення впало 118 убитих і 70 тяжко ранених. Людей повбивало точно на тому місці, де стояли або сиділи.

Подібне стрясення навістило Фокиду в Греції, 1. серпня 1870. р. перед 3 год. в ночі. Ітеа, Дельфі, Анфиса й богато инших місцевостей перемінилися протягом одної хвилі в румовища. На Парнасі й инших горах були страшні потрясення. Громи й лоскіт почалися тут і не переставали цілий серпень, вересень аж до жовтня. Тоді не було це одно землетрясення, але цілий ряд землетрясень, що тривали не менше як півтретя року; було тоді сотки тисяч потрясень. Чутки було їх у цілій Греції, Тесалії і на Йонських островах.

Дивні знищення після землетрясення, якому не супроводять удари ані хвилювання, а так сказати кригоборотні рухи. Доказом цього може послужити камінний обеліск у монастирі св. Брунона в Сан Стефано дель Боско в Калябрії. Було то 1783. року. При тодішньому землетрясенню підставу цього обеліску, камінну плиту, не рушило навіть, а сам обеліск обернуло.

На побережжю Японії трясення моря підносило в гору цілі острови, а инші затоплювало. І це явище має в історії вже своїх попередників. Тому 92 роки назад підземні сили піднесли острів Фердінанден понад плесо Середземного моря. Ледви острів піднявся із води, почались між Англією й Італією спори за його посідання. То наче було для острова за глупо! Острів сам від себе сховався під водою. І не прийшло тоді до війни між Англією й Італією за Фердінанден таки завдяки їй самій, а не завдяки якимсь Союзам Народів.

ЯК ЗАЯЦЬ ПЕРЕХИТРИВ ВОВКА

(З „Народніх Байок" В. Гнатюка).

Покумався раз вовк із заяцем і стали приятелями. Але трафилося якось раз, що вовк кілька день не міг нічого вполювати, ходить такий голодний, що лиш зубами дзвонить. Прибігає він до кума заяця тай каже: Ну, Куме, що було межи нами, т обуло, але тепер прощайся зі світом, бо я мушу тебе зісти.

Став заяць йому казати: Гей, куме, та же видиш, який я малий! Чим ти з мене наїшся? Ліпше ходи зі мною, я заведу тебе на толоку, де кобила пасеться. Як дістанеш її, будеш мав на тиждень що їсти.

Вислухав вовк тай каже: Добре, веди мене.

Прийшли вони на толоку, дивляться, кобила пасеться, а уздечка волочиться за нею по земли.

Ото добре! — каже заяць. Слухай, куме, я поможу тобі кобилу зловити. Я піду наперед, вхоплю за уздечку, ти надбіжи тоді, я засилю тобі уздечку на шию, і вже кобила певно не втече. Якби хотіла втікати, ти лиш потягни її добре насоб, а вона піде за тобою аж у ліс і там уже спокійно її жереш!

Добре! — каже вовк.

Побіг заяць. Кобила його не боїться, тож він узяв за уздечку, завязав ключку ключку, і моргнув на вовка. Той вискочив ізза корчів, заяць закинув йому ключку на шию, а сам у ноги. Як завітрила кобила вовка, як запищить не своїм голосом, як обернеться задом до вовка, як не зачне фицкати! Як вовк дістав копитами кілька разів по зубах, йже йому й кобила не мила, вже всього відрікбися, та коли бо петля уздечки завязана на шиї. А кобила як січе ногами, так січе що вовк уже й світа не тямить. А заяць стоїть за корчем, дивиться на ту роботу тай кричить до вовка: Та бо соб бери, куме, соб! Чому так не робиш, як я тобі казав!

Почула кобила заяців крик, подумала, що то ще другий вовк зявився і почала втікати, а вовк на уздечці тягнеться за нею. Що він де гримне об камінь, або пенвок, вона гадає, що він хоче мекати до неї і ще дужше біжить. Забігла просто до стайні. Дивиться господар: Що за недоля? Чи кобила привела лоша, чи що таке? Приходить близше, а то вовк привязаний за шию на уздечці, вже не живий. Так йому кобила кінця доїхала!

Від тої пори вовки заяців ніколи вже в куми не просять.

ВИКАЗ ОПОДАТКОВАНИХ

від 1. серпня до 1. вересня 1923.

1) Адамс, Масс., Г. Курчів 1.00

2) Трентон, Н. Дж., з Комітету Обєднання від І. Масляка переслав П. Стадник 1.50

3) Шікаго, Ілл., від тов. Січ Дорошенка переслав Д. Кошіль 24.00
Зложили: В. Саска і Т. Яремцьо по 3.00; Д. Шумовський, Ю. Кріль В. Кучерепа, Т. Грецько, В. Сабан, Н. Семенчук, І. Віщук по 1.50; Ст. Наконечний, Іван Чорній, Д. Кошіль, М. Чорняк по 1.25; Ф. Сніданко і І. Гудима по 75 ц.; Д. Генсьорський і Д. Ханас по 50 цнт.

4) Гюстон, Тексас, від Комітету Обєднання переслав п. Мих. Балабан 14.00
Зложили: Мих. Валабан 10.00; по 2.00: Григорій Пиндус і Павло Барабаш.

5) Ню Йорк, Н. Й., від тов. Молодіжи переслав п. Г. Герман.... 7.00

6) Рачестер, Н. Й., Ю. П. 2.00

7) Гластонбері, Конн., від укр. громади переслав Й. Патинок... 26.25
Зложили по 1.50: Іван Соляр, Пилип Кріль, Дионизій Качмарик, Петро Соляр, Гавриїл Дзядик, Михаїл Дзядик, Дмитро Кріль, Лука Сидорак, Йосиф Патинок, Василь Блажинський, Іван Диминчук, Іван Бонк, Михаїл Саламаха, М. Милимук, Максим Напкевич, Петро Галун; Семко Куникевич 2.25.

8) Тамс, В. Ва., від тов. Шевченка переслав п. Г. Магун...... 6.50
Зложили: Юрій Дрогомирецький 3.00; Іван Магун 2.00; Юрко Спасюк 1.00; Стеф. Кушнір 50 цнт.

9) Янгставн, О., від Комітету Обєднання переслав п. С. Олешицький 2.00
Зложили: Марія Тимків 1.00; по 50 цнт.: Онуфрій Прокопіщак і Стефан Олешицький.

10) Сементон, Па., від 18. від. Провидіння переслав І. Фрийтун 5.25
Зложили: Василь Саюк 3.00; по 50 цнт.: Панько Банга, Михайло Олексяк, Антін Костів; по 25 ц.: Антін Клідроський, Григ. Кочан, Іван Нагірний, Павло Гричишин.

11) Мішавака, Інд., Д. Тиркус 1.00

12) Клівленд, О., від І сотні Січи переслав п. Вол. Козюк..... 2.50
Зложили: по 50 цнт.: Антін Станбричук і Вол. Войціцький; по 25 цнт.: Емілія Домбровська, Кость Лобур, Евстахій Підзирайло, Филип Литвак, Михаїл Бучинський, Володимир Козюк.

13) Клівленд, О., від 3 сотні Січи переслав п. М. Гуль...... 1.25
Зложили: Розалія Петришин 50 цнт.; по 25 цнт.: Петро Свідрик, Марія Підзирайло і Василь Підзирайло.

14) Форт Ріно, Окла., Амброзій Костюк 1.00

15) Пасайк, Н. Дж., відділ 58 Провидіння, переслав І. Живітський 6.50
Зложили: П. Сворак 1.50; І. Здибель 75 цнт.; П. Махомета, П. Висувата, Н. Гліва, Параня Нестор по 50 цнт.; М. Максимюк, Роз. Квочка, М. Онишковий, Роз. Качор, І. Живіцький, Зофія Живіцька, Анна Сумереба, П. Ребенська, Н. Рапак по 25 цнт.

15) Бердфорд, Па., Н. Демчина 3.00

16) Йонкерс, Н. Й., від бр. св. Андрея, від 12 У. Н. С. переслав о. В. Солітакевич 17.75
Зложили: Ю. Баволяй, Вар. Цюрик, А. Дошна, Г. Дзюбак, А. Дубянський, С. Фецко, П. Федак, М. Гузій, О. Гончар, Ю. Ямбра, А Корінь, Ю. Ковальчик, Е. Клап, П. Молот, С. Оліяр, Анна Обух, Т. Павчак, С. Ратко, С. Стасяк, І. Спяк, Варвара Скахська, О. Тутко, А. Трембач, Іванна Трембач, К. Урбан, П. Васічко, Й. Збоян, М. Хома, Марія Обух, Анна Бутель, Марія Лусик, Катерина Заремба по 50 цнт.; Н. Дурняк, П. Слота, А. Василенко, Т. Русинко, Теодозія Гавринчак, Т. Морох по 25 цнт.

16) Клівленд, О., переслала А. Добровольська від Р. Калини. 1.00

17) Честер, Па., переслав І. Чопик від тов. Т. Шевченка.... 2.50
Зложили: П. Закорчемний 1.00; Н. Іщук, Кат. Іщук, І. Чопик по 50 цнт.

18) Клівленд, О., від тов. Сокіл переслав Г. Кисіль 5.65
Зложили: М. Федорчак 1.50; Т. Оліяр 1.00; М. Більо, Т. Федорчак, М. Матийшин, В. Потюк по 50 цнт.; С. Сич, Г. Кисіль, А. Іваночко, О. Купчик, Д. Воробель по 25 цнт. (10 цнт. пересилка)

19) Бріджпорт, Конн., від громадян переслав Й. Підлуський і В. Кузів 8.50
Зложили: М. Дрозд 1.25; Л. Бих 1.00; М. Будник, С. Іванчишин, Й. Підлуцький, П. Телінський по 50 цнт.; М. Чапла, Н. Никорчик, Н. Мельник, І. Максимів, Г. Бакай, А. Венгрин, Н. Варій, І. Кузів, Й. Вольк, М. Галькевич, В. Вигринович, І. Глива, В. Кузів, В. Кузів, Н. Ф. Дрозд, П. Павлуш, С. Ткачукан.

20) Йонкерс, Н. Й., від бр св. Арх. Михаїла переслав Я. Вондзіляк 4.25
Зложили: І. Вибель 1.00; М. Бей, Я. Вондзіляк, Д. Михальчик, С. Дилина, Ю. Федорко по 50 цнт.; М. Шишкевич, П. Федорко, М. Дрозд по 25 цнт.

21) Рамей, Па., від бр. св. Ів. Хрестителя, переслав 7. Джмелик 3.50
Зложили: Ф. Булка 50 цнт.; С. Бережанський, В. Цап, В. Ціпонь, Мама Луцьо, Р. Решетар, Л. Іванців, Н. Іванців, М. Язьвінський, Кат. Головецька, О. Кобилинський, Г. Шуманський, І. Грешко по 25 цнт.

22) Питсбург, Па., від тов. Б. Хмельницького переслав М. Сарахман 7.50
Зложили: В. Гнат 75 цнт.; С. Пайкош, І. Мідянка, Г. Лапінський, І. Набережний по 50 цнт.; М. Сарахман, В. Станко, І. Цвік, В. Онишків, Теодозія Онишків, І. Карбецький, В. Цимбаляк, М. Боднар, М. Вуйцік, Г. Хитра, С. Мельник, В. Роман О, Пантала, Д. Бороха, Ю. Геча, Т. Іваницький, І. Гавриляк, М. Молчан, Д. Какіндяк по 25 цнт.

23) Джемейка, Л. Ай., Н. Й., від бр. св. Юрія переслав О. Олександрович 3.75
Зложили: Й. Шустак, М. Лесів по 1.00; М. Костишин 75 цнт., Т. Варварчин 50 цнт.; Т. Мищ, М. Воробець по 25 цнт.

24) Елизабет, Н. Дж., від Зап. Січи, від. 3 У. Н. С. переслав О. Нагірний 3.25
Зложили: М. Белей 75 цнт.; О. Нагірний, П. Кульпинський, А. Мазурик по 50 цнт.; А. Світлик, Г. Пайкуш, М. Бабич, І. Пилищак по 25 цнт.

25) Міннеаполис, Мінн., від Української Громади переслав Н. Грубрин 25.00
Зложили: о. В. Гривнак 2.00; М. Грубрин, І. Шміґановський, Я. Грубрин, І. Коцюба, Н. Дмитрук, О. Пилатюк, П. Угринчук, П. Кулиняк, П. Вонс по 1.00; А. Процай, П. Бутрин, О. Козак, Й. Литвин, П. Андрущак, С. Рихлій, Г. Пастущенко, І. Сохорович, П. Гайва, Д. Колтик, О. Шабатура, К. Рихлій по 50 цнт.; Н. Бойко, А. Степанчак, В. Сопотюк, К. Сокіл, І. Олійник, А. Вонс, І. Процай, В. Рефцьо, П. Шабатура, М. Гусак, П. Пікула, П. Федорців, Г. Федушко, А. Гунчак по 25 ц.

26) Кромптон, Р. Ай., А. Кондрат податок за 1922-23 .... 6.00

27) Лорейн, О., від бр. св. Андрея переслав М. Галянка..... 3.00
Зложили: В. Каршен, Пелягія Каршен, Текля Галянка, М. Галянка по 75 цнт.

28) Амстердам, Н. Й., від комітету Обєднання переслав П. Гричаник (на боевий фонд).... 56.50
Зложили: Л. Горичун 10.00; о. Л. Чапельський 5.00; К. Гним 5.00; І. Михалчишин 5.00; Й. Юркевич 4.00; Д. Підлиський, Я. Варшона по 3.00; М. Підлужний, М. Мельничук, І. Бабак, В. Чорний, П. Лемішка по 2.00; В. Поцілуйко 1.50; Г. Медвідь, П. Базарницький, І. Пастернак, В. Вовнянка, А. Пеленський, Ю. Варшона, Н. Касувак, Д. Митолинський по 1.00; Катерина Пушкар, Параня Дворянин, П. Цюпка, О. Лісновський по 50 цнт.

29) Бріджпорт, Конн., від тов. Українська Січ, переслав В. Венгринович 4.75
Виказ жертводавці не надійшов.

30) Рамей, Па., від бр. св. Ів. Хрестителя переслав Н. Джмелик 3.00
Зложили: Л. Решетар, Л. Мама, Ф. Булка, О. Кобилинський, Г. Язьвінський, М. Язьвінський, В. Фенцишин, В. Ціколь, В. Цап, С. Цап, Н. Іванців, Г. Шуманський.

31) Лонг Айленд Сіти, Н. Й., від Зап. Січи, від. 4 Провидіння переслав М. Грегораш 8.00
Зложили: Параскевія Маланчук, І. Маланчук, П. Прохира, М. Грегораш по 2.00.

32) Бруклин, Н. Й., від бр. Пр. Тройці, від. 203 У. Н. С. переслав В. Яськевич 8.25
Зложили: П. Дацко 2.00; А. Кулявий, І. Кмита, М. Мельник по 1.00; О. Гвязда, С. Боцяк, Т. Смілка, І. Кіт, П. Кащук по 50 цнт.; І. Корнова, О. Юрочко по 25 ц.

33) Мікіс Ракс, Па., бр. св. Володимира, від. У. Н. С., переслав А. Гальчак 15.00
Зложили: Г. Баран 2.00; С. Солончак 1.25; М. Джюбинський, Д. Ясеницький, Н. Лехіцький, І. Іваненко по 1.00; Д. Сидир, П. Файферевич по 75 цнт.; М. Кучирка, В. Рудавський, Д. Янищький, П. Люцович, Ю. Вознічак по 50 цнт.; Ф. Кричевський, Н. Рудавський, І. Танюк, Н. Думич по 25 цнт. На школу: Баран Г. 2.00; О. Косяк 50 цнт.; Ю. Вознічак 25 цнт.

34) Ірі, Па., бр. св. Петра і Павла, переслав М. Пеленський.... 1.50
Зложили: Н. Гаврилів, М. Пеленський, В. Томс, В. Юрцан, Тр. Сатишур, Й. Вітковський по 25 ц.

35) Елизабет, Н. Дж., бр. св. Володимира переслав А. Нагребецький 12.25
Зложили: А. Реєнт, Т. Стасюк, О. Зизяк по 1.50; К. Качуряк, Н. Бяленький по 1.00; Д. Токарчик 75 цнт.; Д. Ванат, І. Фучила, І. Явиляк, М. Напованець, Й. Ткач, Д. Зазуля, М. Шмайдий, Т. Щерба, Д. Щерба по 50 цнт.; Катерина Бабій, Олена Клюс, І. Сокира, А. Зизяк по 25 цнт.

36) Ню Йорк, Н. Й., від Ліги Горожан переслав П. Сокальчук народний податок 24.00; боєвий фонд України 400.00. — Разом. .424.00
Виказ жертводавців не надійшов

(Конець буде).